

Henkisen huollon valmiusharjoitus virittää kriisitilanteeseen

Koulubussin ja tukkirekan törmäyksessä menehtyy kahdeksan henkeä. Yli 30 onnettomuudessa mukana ollutta lasta ja nuorta kuljetetaan välittömästi koulukeskukseen perustettuun kriisikeskukseen. Huolestuneet läheiset kiiruhtavat koululle. Kuntalaiset ottavat uutisen tapahtuneesta järkyttyneenä vastaan. Henkisen huollon valmiusryhmä on kutsusta matkalla paikalle.

Onneksi tällä kertaa suuronnettomuudessa on kyseessä Keski-Suomen henkisen huollon (HeHu) valmiusryhmän harjoitus, joka toteutettiin yhteistyössä Uuraisten seurakunnan, kunnan johtoryhmän, koulukeskuksen sekä pelastuslaitoksen kanssa.

Uuraisten kunnanjohtaja **Juha Valkaman** mukaan yhteinen harjoitus oli vaikuttava.

”Koskaan ei tiedä mitä voi tapahtua ja on todella tärkeää testata yhteistyön toimivuutta. On hienoa havaita, että kaikkien harjoitukseen osallistuneiden valmius kohdata mahdollinen kriisi on hyvä. Saimme myös paljon arvokasta tietoa niistä yksityiskohdista, mitä tulee edelleen kehittää”, Valkama pohtii.

Myös Keski-Suomen HeHu-ryhmän koordinaattori, Laukaan seurakunnan kirkkoherra **Harri Romar** on tyytyväinen harjoitukseen. Henkisen huollon ryhmän aloitteesta lähtenyt harjoituspäivä kasvoi Romarin mukaan upeasti keskeisten toimijoiden yhteiseksi testiksi.

”Harjoitukset nostavat aina esille näkökulmia, joita ei tule ennakkoon ajatelleeksi. Omia prosesseja ja yhteistyötä testaamalla voidaan välttää pahimmat sudenkuopat mahdollisessa tositilanteessa”, Romar toteaa.

Toivoa järkytyksen keskelle

Keski-Suomen henkisen huollon valmiusryhmä on yksi Lapuan hiippakunnan kolmesta HeHu-ryhmästä. Muut valmiusryhmät toimivat Etelä-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla. Kun suuronnettomuus tapahtuu, pelastusviranomaiset kutsuvat henkisen huollon ryhmän paikalle. Tarvittaessa ryhmä voi lähteä myös pienemmissä kriiseissä paikallisen seurakunnan tueksi, kun seurakunnan omat voimavarat eivät enää riitä. Henkisen huollon tavoitteena on tuoda suuronnettomuuden keskelle toivon näkökulmaa sekä kulkea kriisin kohdanneiden rinnalla.

Moniviranomaistilanteessa toiminnan yleisjohtovastuussa on pelastusviranomainen. Uuraisten palomestari **Tapani Kellosaari** Keski-Suomen pelastuslaitokselta toimi harjoituksessa todellisen tilanteen mukaisesti suuronnettomuustilanteen johtajana.

”Välitin johtokeskuksesta säännöllisin väliajoin tilannekuvaa muun muassa kunnan johtoryhmälle ja vastasin onnettomuuden tiedottamisesta medialle”, Kellosaari toteaa.

Kirkon henkinen huolto tarjoaa tukea myös pelastustoimiin osallistuville ammattilaisille.

”Varsinaisessa onnettomuustilanteessa pelastustyöntekijöillä ei ole varaa antaa tilaa tunteille. Jälkikäteen on kuitenkin tärkeää käsitellä tapahtunut, etenkin kun onnettomuudessa on ollut mukana paljon lapsia”, Kellosaari pohtii.

Juha Valkama ja Uuraisten peruspalvelujohtaja **Jouko Nykänen** kertovat olevansa vakuuttuneita harjoitukseen osallistuneiden asiantuntemuksesta.

“Kun kokoonnuimme yhdessä koulukeskuksen tiloihin, oli vaikuttavaa nähdä, että paikalla tullut henkisen huollon valmiusryhmä on näin iso. Asiantuntemus on todella vahvaa. Myös koulun henkilökunnan valmius kohdata kriisi vakuutti”, Valkama toteaa.

Vinkkejä ennaltaehkäisyyn

Harjoitukseen osallistuneet osapuolet testasivat aamupäivän aikana omia toimintatapojaan ja pitivät pelastusviranomaisen johdolla aktiivisesti yhteyttä toisiinsa tilanteen niin vaatiessa. Kriisitilanteen toimijat kokoontuivat lopuksi yhteen pohtimaan mikä harjoituksessa meni hyvin, mitä tulisi tehdä toisin ja ennen kaikkea mitä akuutin kriisin jälkeen tapahtuu.

Harjoituksen parasta antia koulukeskuksen rehtori **Sami Pasaselle** oli koulun oman kriisiryhmän toimintakyvyn testaus ja tutustuminen kriisitilanteen eri toimijoihin. Pasasen mukaan suuren onnettomuuden kohdatessa koulun kriisiryhmän resurssit eivät enää riittäisi niin lasten, nuorten kuin koulun henkilökunnan kriisitukeen.

“Saimme harjoituksessa arvokasta tietoa siitä, millaisia apuja henkisen huollon tiimiltä on saatavilla, kun koulun omat voimavarat eivät enää riitä”, Pasanen toteaa.

Tapani Kellosoari korostaa, että onnistuneen harjoituksen jälkeen on hyvä yhdessä pohtia myös onnettomuustilanteiden ennaltaehkäisyä, ettei onnettomuutta pääsisi koskaan syntymään.

“Jos harjoituksen kaltainen suuronnettomuus tapahtuisi, seudun asukkaiden perusturvallisuuden järkkäminen heijastuisi pitkään niin koulun arkeen, kunnan palveluihin kuin seurakunnan nuoriso- ja diakoniatyöhön”, Uuraisten seurakunnan kirkkoherra **Antti Toivio** jatkaa.

Lähimmäisenrakkaus periaatteena

Harri Romar muistuttaa, että vaikka suuronnettomuuksia tapahtuu äärimmäisen harvoin, osuu pienempiä kriisejä takuuvarmasti joka paikkakunnalle. Myös seurakuntien omien kriisivalmiuksien kehittämiseksi on tärkeää, että henkisen huollon valmiusryhmässä on aktiivisesti mukana työntekijöitä monista eri seurakunnista.

”Hehulaisten on hyvä viedä viestiä henkisen huollon ryhmän toiminnasta eteenpäin kollegoille ja kirkkoherroille ja antaa vinkkejä, miten kriisitilanteessa kannattaa toimia”, Romar vinkkaa.

Harjoituksen isäntänä toiminut kirkkoherra Antti Toivio kannustaa jokaista kollegaansa ja seurakuntaa testaamaan omaa kriisivalmiuttaan.

“Päivä antoi hyviä vinkkejä komentoketjusta, ajantasaisen tilannekuvan merkityksestä, viestinnästä, käytettävissä olevista resursseista ja ennen kaikkea yhteistyön tärkeydestä”, Toivio listaa.

Kuntaliitto ja kirkkohallitus ovat laatineet päivitetyn suosituksen kuntien ja seurakuntien yhteistyöstä. Hiippakuntas sihteeri **Jukka Helin** kertoo, että dokumenttiin on linjattu myös henkisen huollon toimintaperiaatteita. Kaiken pohjana on lähimmäisenrakkaus.

“Usein kuulee kysyttävän, miksi kirkon työntekijöistä on koottu maakunnallisia valmiusryhmiä. Siksi, että kirkon näkökulmasta lähimmäisen rakastaminen koskee aivan jokaista. Onnettomuustilanteessa ei kysellä kirkon jäsenkirjoja, vaan tuetaan jokaista, joka on järkyttynyt”, Helin toteaa.

Vihreistä liiveistä tunnistettavat kirkon henkisen huollon valmiusryhmäläiset ovat aina seurakuntien viranhaltijoita.

Uuraisten suuronnettomuusharjoituksessa olivat mukana muun muassa Keski-Suomen HeHu-valmiusryhmän koordinaattori, Laukaan seurakunnan kirkkoherra Harri Romar (vas.), Jyväskylän seurakunnan seurakuntapastori Heli Ahonen, Uuraisten koulukeskuksen rehtori Sami Pasanen, kunnanjohtaja Juha Valkama, hiippakuntasihteeri Jukka Helin, palomestari Tapani Kellosoari, peruspalvelujohtaja Jouko Nykänen, Uuraisten seurakunnan kirkkoherra Antti Toivio, nuorisotyönohjaaja Merja Kinnunen ja diakoni-lähetysasihteeri Henna Parhiala.

HeHu-koordinaattorit kokoavat ryhmäläiset paikalle, kun pelastusviranomaisen on kutsunut henkisen huollon suuronnettomuuspaikalle.

Kirjoittaja: Johanna Summanen 2019